

ИЗВАДОК ОД ПРОЕКТОТ

ПОДАТОЦИ ЗА СИСТЕМОТ УЧИЛИШЕН СПОРТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

УДК: 796.034.2(497.7)(083.94)

Александар Туфекчиевски

Федерација на училишен спорт на Македонија
Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје,
Факултет за физичко образование, спорт и здравје,
Република Македонија
Ел. пошта: biotufek@yahoo.com

Александар Ацески

ИЗВАДОК ОД ПРОЕКТОТ

ПОДАТОЦИ ЗА СИСТЕМОТ УЧИЛИШЕН СПОРТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА НАМЕНЕТИ ЗА КРЕИРАЊЕ СПОРТСКИ ПОЛИТИКИ НА УЧИЛИШНО, ОПШТИНСКО, ЗОНСКО, РЕГИОНАЛНО (ГРАДСКО), ДРЖАВНО (НАЦИОНАЛНО) И МЕЃУНАРОДНО НИВО

ОДГОВОРНИ ЛИЦА ЗА УЧИЛИШЕН СПОРТ ОД ОБРАЗОВНИОТ И СПОРТСКИОТ СИСТЕМ
СТРУЧЕН КАДАР
УСЛОВИ ЗА КОНТИНУИРАН ТРЕНИНГ ПО СПОРТОВИ
ФИНАНСИРАЊЕ
БРОЈ НА УЧЕНИЦИ КОИ АКТИВНО ТРЕНИРААТ ПО СПОРТОВИ
БРОЈ НА УЧЕНИЦИ ВКЛУЧЕНИ ВО СИСТЕМ НА НАТПРЕВАРИ

АПСТРАКТ

Во текстот се прикажани клучните резултати од реализираниот проект за системот училишен спорт во Република Македонија, чија цел беше да се добијат информации за одговорните лица во училишниот спорт, стручниот кадар, условите за континуирано тренирање, зворите за финансирање, бројот на ученици кои активно тренираат и видот на спорт и бројот на ученици кои се вклучени во системот на натпревари. Добиените резултати се добра основа за креирање на политики за развој на спортот на локално но и на државно ниво.

Клучни зборови: училишен спорт, стручен кадар, финансирање, натпревари.

**Aleksandar Tufekchievski, Aleksandar Aceski
Macedonian School Sport Federation,
University " Ss . Cyril and Methodius " in Skopje,
Faculty of Physical Education, Sport and Health,
Republic of Macedonia**

SYNOPSIS FROM PROJECT INFORMATION SYSTEM FOR THE SCHOOL SPORT IN MACEDONIA INTENDED FOR MAKING SPORTS POLICIES OF SCHOOL, MUNICIPAL, ZONE, REGIONAL (CITY), STATE (NATIONAL) AND INTERNATIONAL LEVEL

ABSTRACT

The text shows key results of the implemented project for school sport system in Macedonia, whose purpose was to provide information for the responsible persons in school sports, professionals, conditions for continuous training, funding sources, the number of students who actively train and type of sport and the number of students involved in the system of competitions. These results are good base for policy development of the sport at the local and state level.

Keywords: school sports, professional staff, funding competitions.

ВОВЕД

Овој проект го реализира Федерацијата на училишен спорт на Македонија во соработка со Министерството за образование и наука и Агенцијата за млади и спорт во согласност со Стратегијата и Акцискиот план за развој на училишниот спорт во Република Македонија, со примарна цел да се изработи ефикасен информациски систем на ниво на основни и средни училишта во сите општини, кој ќе биде во функција на креирање спортски политики. Во извадокот од проектот презентирани се реализаторите во сите општини и региони, како и конкретни информации за ангажирањето на наставниците по физичко и здравствено образование од основните и професорите по спорт и спортски активности од средните училишта, заедно со условите за реализација на програми во училишните спортски клубови. Сите податоци во наведените табели се солидна основа за создавање на реална слика за состојбата на училишниот спорт во секое училиште и превземање активности за негов развој.

Приложените табели се доставени до сите основни и средни училишта на почетокот од учебната 2014/15 година и се направени трибини и состаноци со скоро сите општини поврзани примарно со формирањето и функционирањето на училишните спортски клубови. Основните податоци и насоките за успешно работење на училишните спортски клубови дадени се во заклучоците.

РЕАЛИЗАТОРИ НА ПРОЕКТОТ

Александар Туфекчиевски 070/210-824- одговорен за координација со Министерството за образование, Агенцијата за млади и спорт и Федерацијата на училишен спорт на Македонија **Герман Боглев** 070/222613, **Александар Ацески** 070/869-069, **Глигор Христов** 070/623-463, **Ивица Ангелковски** 078/336-923 и **Марко Стевановски** 078/961-927 - одговорни лица од Федерација на училишен спорт на Македонија за координација со сите одговорни по региони и општини.

ИСТОЧЕН РЕГИОН – Тони Караколев 071/858-412, 078/852-979

- За Струмица, Босилово, Ново Село, Василево и Валандово, **Драган Јанков** 075/466-260
- За Штип и Карбинци, **Горан Иванов** 078/473-169
- За Радовиш и Конче, **Живко Андонов** 077/899-621
- За Кочани, Чешиново Облешево, Зрновци и Веница, **Зоран Андонов** 075/922-571
- За Делчево, Македонска Каменица, Берово и Пехчево, **Горан Велков** 078/291-470
- За Куманово, Старо Нагоричане, Липково, Крива Паланка и Ранковце, **Милорад Јордановски** 075/468-728, **Ивица Ѓоргиевски** 070/839-977
- За Кратово, Пробиштип и Свети Николе, **Емил Спасовски** 072/253-590
- За Велес, Чашка, Лозово и Градско, **Славчо Давитковски** 076/395-303, 076/499-778
- За Гевгелија, Дојран и Богданци, **Петар Николов** 070/634-330

ЗАПАДЕН РЕГИОН – Љупчо Филипов 075/439-477

- За Тетово, Брвеница, Желино, Боговиње, Јегуновце и Теарце, **Бујар Ибраими** 072/207-811
- За Гостивар, Врапчиште, Маврово и Ростуша, Дебар и Жупа, **Мустафа Алиу** 076/484-765, **Велко Бобароски** 070/555-988
- За Охрид и Белчишта, **Марјан Бошалеvски** 070/527-087, **Перо Ѓоргиевски** 070/249-998,
- За Струга и Вевчани, **Крстана Коџоман** 071/220-465, **Жарко Феруковски** 075/452-110,
- За Кичево, Македонски Брод и Пласница, **Владо Димовски** 070/351-007, **Бејтула Адили** 070/878-172
- За Битола, Могила, Новаци и Ресен, **Илчо Белџигеровски** 071/511-094, **Предраг Созовски** 075/251-373, 076/299-204
- За Прилеп, Кривогаштани, Долнени, Крушево и Демир Хисар, **Здравко Ристески** 075/301-548
- За Кавадарци, Росоман, Неготино и Демир Капија, **Милан Колев** 070/319-622

СКОПСКИ РЕГИОН за основни училишта – Бојан Николовски 078/381-622

- За Гази Баба, Петровец, Илинден и Арачиново, **Дејан Боневски** 070/781-160
- За Карпош, **Патрик Поповски** 071/346-023
- За Кисела Вода, Студеничани, Сопиште и Зелениково, **Тони Чуповски** 072/314-931
- За Центар, **Панче Јакимовски** 071/333-307, 075/231-236
- За Чаир, **Седадин Али** 078/235-630
- За Сарај, **Лек Зајази** 076/445-214
- За Аеродром, **Александар Филипчев** 070/386-236, 078/386-236
- За Бутел и Чучер Сандево, **Розалија Ангеловска** 076/657-238
- За Ѓорче Петров, **Лука Поповски** 071/690-098
- За Шуто Оризари, **Владимир Петков** 075/433-633

СКОПСКИ РЕГИОН за средни училишта на Град Скопје – Сашко Поповски 071/230-846, **Влатко Неделковски** 071/262-044, **Зоран Шишковски** 070/297-070

ПОДАТОЦИ ЗА АКТИВНОСТИТЕ НА НАСТАВНИЦИТЕ ПО ФЗО ВО УЧИЛИШНИОТ СПОРТ - ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ (НО)
(Листата ја пополнува и доставува одговорното лице за училиштето и одговорните лица од ФУСМ)

Ангажиран во секција		Ангажиран во училишен спортски клуб (УСК)	Ангажиран во спортски клуб	Учество во училишен систем на натпревари и учество во масовни спортски активности (крос, велосипедизам, планинарење...)	Учество во општински систем на натпревари и пласман во турнирски и посебно во лига систем, според Календарите изготвени од Општинскиот сојуз/дружение за училишен спорт и учество во масовни спортски активности (крос, велосипедизам, планинарење...)**	Учество на зонски, регионални, државни (национални) и меѓународни натпревари и пласман, според Календарите на ФУСМ (Национален, Регионални, Зонски), Меѓународната федерација на училишен спорт (ИСФ) и другите меѓународни натпревари**
Број на ученици по спортови и спортски активности; Распоред и број на тренинзи неделно; Список на ученици, од предметна и посебно од одделенска настава*		Број на ученици по спортови; Распоред на тренинзи; Список на ученици, од предметна и посебно од одделенска настава*	Во кој спорт, име на клубот и во кој објект се одржуваат тренинзите	Термини на одржување со број на ученици по спортови и масовни спортски активности за предметна и посебно за учениците од одделенска настава	Термини на одржување по спортови со број на ученици*	Термини на одржување по спортови со број на ученици; Список на ученици
ИМЕ НА УЧИЛИШТЕТО:						
Место _____						
Општина _____						
1. Наставник:						
Тел: _____						
Е-маил: _____						
2. Наставник:						
Тел: _____						
Е-маил: _____						
3. Наставник:						
Тел: _____						
Е-маил: _____						
4. Наставник:						
Тел: _____						
Е-маил: _____						
5. Ангажирано невработено или друго стручно лице:						
Тел: _____						
Е-маил: _____						

* Секој наставник, Распоредот на тренинзи и Списокот на ученици кои активно тренираат од предметна и посебно од одделенска настава, Календарот на меѓуодделенски натпревари во спортски ден и масовни спортски активности и Списоците на ученици вклучени во општинскиот систем на натпревари и на сите други повисоки нивоа, ги доставува до директорот и одговорното лице за училишното спортно одделение.

**Календарите за натпревари заедно со масовните спортски активности за училишниот систем ги изготвува одговорното лице за училишното спортно одделение.

Податоците се наменети за креирање спортски полигони во образовниот и спортскиот систем со систем на финансирање на училишно, општинско, зонско, регионално (градско) и државно (национално) ниво.

(Листата се доставува до директорот, одговорното лице за училишниот спорт од ФУСМ, одговорното лице за училишниот спорт од Општината, АМС и МОН).

ПОДАТОЦИ ЗА УЧИЛИШНИОТ СПОРТ ВО ОСНОВНО УЧИЛИШТЕ (УО) (Листата ја пополнува и доставува одговорното лице за училиштен спорт од училиштето и одговорните лица од ФУСМ)

Име на училиштето:

Тел.

Е-маил:

Веб сајт:

Директор:

Тел.

Е-маил:

Одговорно лице за училишен спорт на училиштето:

Тел.

Е-маил:

Број на ученици во училиштето: (м __, ж __), во предметна (м __, ж __), во одделенска (м __, ж __).

Времетраење на наставата од __ час (прва смена од __ час, втора смена од __ час), до __ час,

Број на ученици кои активно тренираат најмалку 2 пати неделно (м __, ж __), во проценти (%) (м __, ж __).

Име на Училишниот спортски клуб: __, Претседател: __ Тел. __ Е-маил: __

Финансиска поддршка за реализација на програмата во Училишниот спортски клуб од: __

Услови за континуиран тренинг (кои спортови): __

Број на ученици кои активно тренираат во спортски секции (м __, ж __),

Број на ученици кои активно тренираат во училишен спортски клуб (м __, ж __),

Број на ученици кои активно тренираат во други спортски клубови а користат термини во училиштето (м __, ж __),

Број на ученици кои активно тренираат надвор од училиштето (м __, ж __)

Број на ученици кои активно тренираат во:

Фудбал (м __, ж __), Футсал (м __, ж __), Ракомет (м __, ж __), Кошарка (м __, ж __), Одбојка (м __, ж __), Атлетика (м __, ж __), Пинг-понг

(м __, ж __), Карате (м __, ж __), Шах (м __, ж __), Тенис (м __, ж __), Цудо (м __, ж __), Велосипедизам (м __, ж __), Гимнастика (м __, ж __),

Скијање (м __, ж __), Борење __, Бокс __, Забавен училишен спорт __, Корективна гимнастика __ други спортови и спортски активности*: __

Број на ученици во систем на натпревари** /Училишни __, Општински __ (турнирски __, лига __), Зонски __, Регионални __, Национални __, Меѓународни __ /

Име и презиме на вработени наставници по ФЗО:

Тел.

Е-маил:

Ангажирани во:

1. _____

2. _____

Име и презиме на ангажирани невработени и други стручни лица: Тел.

Е-маил:

Ангажирани во:

1. _____

2. _____

*Бројот на ученици кои активно тренираат од предметна и посебно од одделенска настава по генерации и спортови и Бројот на ученици кои активно тренираат во два и повеќе спортови да биде регистриран во посебен список кај директорот и одговорното лице за училишен спорт од училиштето.
**Бројот на ученици кои учествуваат на повеќе нивоа на натпревари (Училишно, општинско, зонско, државно и меѓународно) да биде регистриран во посебна листа, изготвена од одговорното лице за училишен спорт од училиштето.

ПОДАТОЦИ ЗА АКТИВНОСТИТЕ НА ПРОФЕСОРИТЕ ПО САА ВО УЧИЛИШНИОТ СПОРТ - СРЕДНО УЧИЛИШТЕ (ПС)
(Листата ја пополнува и доставува одговорното лице за училиштето и одговорните лица од ФУСМ)

ИМЕ НА УЧИЛИШТЕТО: _____	Ангажиран во секција (ако нема УСК)	Ангажиран во училишен спортски клуб (УСК)	Ангажиран во спортски клуб	Учество во училишен систем на натпревари и учество во масовни спортски активности (крос, велосипедизам, планинарење...) според Календарите за меѓународни натпревари во меѓународниот спортски ден и масовните спортски активности изготвени од училиштето **	Учество во општински систем на натпревари и пласман во турнирски и посебно во лига систем, според Календарите изготвени од Општинскиот сојуз/здружение за училишен спорт и учество во масовни спортски активности (крос, велосипедизам, планинарење...) **	Учество на зонски, регионални, државни (национални) и меѓународни натпревари и пласман, според Календарите на ФУСМ (Национален, Регионален, Зонски), Меѓународната Федерација на училишен спорт (ИСФ) и други меѓународни натпревари **
	Број на ученици по спортски активности ; Распоред и број на тренинзи неделно; Список на ученици *	Број на ученици по спортски активности и; Распоред на тренинзи; Список на ученици *	Во кој спорт, име на клубот и во кој објект се одржуваат тренинзите	Термини на одржување со број на ученици по спортски активности	Термини на одржување по спортови со број на ученици *	Термини на одржување по спортови со број на ученици и Список на ученици *
Место _____						
Општина _____						
1. Професор:						
Тел:						
Е-маил:						
2. Професор:						
Тел:						
Е-маил:						
3. Професор:						
Тел:						
Е-маил:						
5. Ангажирано невработено или друго стручно лице:						
Тел:						
Е-маил:						

* Секој наставник, Распоредот на тренинзи и Списокот на ученици кои активно тренираат, Календарот на меѓународни натпревари во спортски ден и масовни спортски активности и Списокот на ученици вклучени во општинскиот систем на натпревари и на сите други повисоки нивоа, ги доставува до директорот и одговорното лице за училишен спорт од училиштето.

** Календарите за натпревари заедно со масовните спортски активности за училишниот систем ги изготвува одговорното лице од училиштето и ги доставува до директорот и одговорното лице на ФУСМ, АМС и МОН; Календарите за натпревари заедно со масовните спортски активности за општинскиот систем (група општини) ги изготвува претседателот на општинскиот сојуз/здружение, заедно со одговорните лица за училишен спорт назначени од ФУСМ за општината и група општини и ги доставуваат до одговорните лица од училиштата, одговорното лице од општината и одговорните лица од ФУСМ, АМС и МОН; Календарите за зонскиот, регионалниот (градскиот), државниот (националниот) и меѓународниот систем на натпревари, заедно со масовните спортски активности ги изготвуваат одговорните лица од ФУСМ и ги доставуваат до одговорните лица од училиштата, општината - Градоот, ФУСМ, АМС и МОН. Податоците се наменети за креирање спортски политики во образовниот и спортскиот систем со систем на финансирање на училишно, општинско, зонско-регионално (градско), регионално и државно (национално) ниво. (Листата се доставува до директорот, одговорното лице за училишен спорт од Општината - Градоот, одговорните лице за училишен спорт од ФУСМ, АМС и МОН).

ПОДАТОЦИ ЗА УЧИЛИШНИОТ СПОРТ ВО СРЕДНО УЧИЛИШТЕ (УС)

(Листата ја пополнува и доставува одговорното лице за училиштен спорт од училиштето и одговорните лица од ФУСМ)

Име на училиштето: _____

Тел. _____

Е-маил: _____

Веб сајт: _____

Директор: _____

Тел. _____

Е-маил: _____

Одговорно лице за училишен спорт на училиштето: _____

Тел. _____

Е-маил: _____

Број на ученици во училиштето: _____ : (м _____, ж _____),

Времетраење на наставата од _____ час (прва смена од _____ до _____ час, втора смена од _____ до _____ час),

Број на ученици кои активно тренираат најмалку 2 пати неделно _____ : (м _____, ж _____), во проценти (%) _____ : (м _____, ж _____).

Име на Училишниот спортски клуб: _____

Претседател: _____

Тел. _____

Е-маил _____

Финансиска поддршка за реализација на програмата во Училишниот спортски клуб од: _____

Услови за континуиран тренинг (кои спортови): _____

Број на ученици кои активно тренираат во спортски секции _____ : (м _____, ж _____),

Број на ученици кои активно тренираат во училишен спортски клуб _____ : (м _____, ж _____),

Број на ученици кои активно тренираат во други спортски клубови а користат термини во училиштето _____ : (м _____, ж _____),

Број на ученици кои активно тренираат надвор од училиштето _____ : (м _____, ж _____)

Број на ученици кои активно тренираат во:

Фудбал _____ (м _____, ж _____), Футсал _____ (м _____, ж _____), Ракомет _____ (м _____, ж _____), Кошарка _____ (м _____, ж _____), Одбојка _____ (м _____, ж _____), Атлетика _____ (м _____, ж _____), Пинг-понг _____ (м _____, ж _____), Карате _____ (м _____, ж _____), Шах _____ (м _____, ж _____), Тенис _____ (м _____, ж _____), Цудо _____ (м _____, ж _____), Велосипедизам _____ (м _____, ж _____), Гимнастика _____ (м _____, ж _____), Скијање _____ (м _____, ж _____) Борење _____, Бокс _____, Корективна гимнастика _____, Спортска паралелка _____ и други спортови и спортски активности* : _____

Број на ученици во систем на натпревари** /Училишни _____, Општински _____ (турнирски _____, лига _____), Зонски _____, Регионални _____, Национални _____, Меѓународни _____ /

Име и презиме на вработени наставници-професори: _____

Тел. _____

Е-маил: _____

Ангажиран во: _____

1. _____

2. _____

Име и презиме на ангажирани невработени и други стручни лица: _____

Тел. _____

Е-маил: _____

Ангажиран во: _____

1. _____

2. _____

*Бројот на ученици кои активно тренираат по генерации и спортови и Бројот на ученици кои активно тренираат во два и повеќе спортови да биде регистриран во посебен список кај директорот и одговорното лице за училишен спорт од училиштето.
 ** Бројот на ученици кои учествуваат на повеќе нивоа на натпревари (училишно, општинско, зонско, државно и меѓународно) да биде регистриран во посебна листа, изготвена од одговорното лице за училишен спорт од училиштето.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на добиените податоци од основните и средните училишта од сите општини во Република Македонија, една од суштински битните информации е дека **бројот на ученици кои континуирано тренираат со минимум два тренинга неделно во сите спортови изнесува околу 12%.**

На крајот од оваа учебна година (2014/15) во Федерацијата се пријавени околу **110**, а се во постапка на формирање и најавени околу **170** училишни спортски клубови.

Врз основа на состаноците со скоро сите поголеми општини заедно со градоначалниците и директорите на училиштата, средбите со наставниците и комуникацијата остварена по разни основи со сите лица поврзани со формирањето на училишните спортски клубови, Федерацијата на училишен спорт на Македонија ги предлага следниве насоки за успешно функционирање на училишните спортски:

- **Примарно да се реализираат програми за масовно спортување, особено за учениците од одделенска настава, вклучувајќи ги програмите за спречување и корекција на телесните деформитети.**
- **Вклучување на директорите во управувањето на училишните спортски клубови.**
- **Програмите на училишните спортски клубови со финансиски план да се достават до општините за да може да се планира финансиска поддршка од спорскиот и образовниот буџет.**
- **Доколку не се обезбеди доволен буџет од општината или училиштето за функционирање на училишниот спортски клуб да се користи принципот на самофинансирање.**
- **Распределбата на средствата од училишните спортски клубови добиени по сите основи (од училиште, општина, самофинансирање, спонзорство и друго) да се врши до 60% за работа на стручните лица со платени даноци, до 30% за спортска опрема и реквизити (кои ќе се користат и за редовната настава по физичко и здравствено образование во основните и спорт и спортски активности во средните училишта) и до 10% за натпревари во училиштето и меѓу училиштата по генерации.**
- **Во училишниот спортски клуб да се ангажира минимум едно невработено стручно лице, да има застапено минимум три спорта и спортски активности и да се ангажирани минимум 1/3 од учениците, особено за училиштата кои работат во една смена.**
- **Во училиштата кои работат во две смени и се со ограничени услови за тренирање во некои спортови, училишните спортски клубови да реализираат програми од атлетика, фудбал, шах, пинг-понг,**

планинарење, велосипедизам, забавен училишен спорт, превентивно-корективни програми за телесни деформитети и друго.

Предлагаме надградба на Проектот ИНФОРМИРАН РОДИТЕЛ (Е-ДНЕВНИК) за имплементација на Информациски систем за училишен спорт и поврзување со спортскиот информациски систем.

Со прифаќање на предлозите веруваме дека училишниот спорт во наредните неколку години ќе биде еден од најважните фактори за развој на целокупниот спорт во Република Македонија.

ЛИТЕРАТУРА

Туфекчиевски, А. и сор. (2014). Препораки, предлози и акциски план за системско зајакнување и зголемување на учеството на младите во училишниот спорт во Република Македонија. Стручно списание Кондиција, година 1, бр. 1. стр. 109-115.

Кондиција